

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catolicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. márczius 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-ter.**
Egyes számok kaphatók: a dohányüzsdékben.

A Szent-György-kórház.

Nem kis szenzációt kellett a mult héten lezajlott megyei közigazgatási bizottsági ülésen az a kemény kritika a melyben a Szent-György-kórház részesült. Megyénk és városunk egyik elsőrangú humanus intézménye, külső berendezésére egyike a legszebb és legkiválóbb ilyenmő intézeteknek az egész országban, a mely minden meg sem a betegek baja az utolsó betegség. Azok belepusztulnak, vagy kigyógyulnak belőle, de a kórház életének ötödik esztendőjétől kezdve nem tud kifogygni a maga belső kronikus nyavalyáiból. A belügyminiszter kiküldött tudósítói az egészségügyi felügyelők a kritika oly éles pengéjével boncolják az intézet ügyeit, a mely mindenkit megdöbbentett. S mikor valakire, vagy valamire rá-tűzik a piros cédulát, akkor megindul az emberek fejében a kombináció, mely a legváltozatosabb képeket festi az emberek lelke elé.

Másrészt a kórház vezetőségét tekintve, súlyos problémaként áll előttünk a kérdés, hogy oly kiválónak ismert vezetőség mellett miként nehezdedhetik oly súlylyal a vád az intézetre. Dr. Révy Ferenc egyike a város legkeresettebb orvosainak, a kinek a beavatottak szerint 150 magánháza van s azonkívül a megye magnásainak egy kiváló részét páciensei közé számíthatja. Dr. Lauschmann Gyulát általános tisztelet környékezi, a kinek orvosi tudását városzerte mindenki is-

meri s a kinek lelkiismeretes gondossága föltétlenül kizárja a gyanu árnyékát. Az ápolással megbízott irtalmas nővérekről pedig felesleges szólnunk. Maguk a szabadkőművesek, a minden egyházi Istenhez hű intézmény gyűlöli is kénytelenek meghajtani előttük fejüket s elismerni, hogy az önfeláldozás, a felebaráti szeretet, az önzetlen aljozatkészség oly magasfokúak, a melyeket embereknek vajmi nehéz találni.

S mindamellett a panasz állandó a kórház vezetése és beletele ellen s a közvélemény ma teljesen tájékozatlanul áll iteleivel.

Az ügy megvizsgálására mint ismeretes — egy bizottság küldetett ki, mely pártatlanul s igazságosan fogja megítélni a kórház állapotát. Itéletüknek élébe vágni nem akarunk s csupán tájékoztatás céljából teszünk néhány megjegyzést.

A Szent-György-kórház egyik legnagyobb baja, hogy gazdag alapítványok nem állanak rendelkezésére, a melyeknek igérvébevitelével azok a nehéz anyagi gondok, melyekkel egy ily óriási intézménynek küzdenie kell, nem győzhetők le egyikönnyen. A kórház működésének kezdete óta ugyszólva állandó deficittel ütközik. Egy csomó behajthatatlan követelés állandóan mögötte áll s megbénítja szabadabb mozgásában. A mult év végén maguk a székesfehérvári betegsegélyző egyesületek hátraléka pár száz kor. híján 20 ezer kor. ra emelkedett s a melynek behajtásáról nagy általánosságban le is kell a kórháznak mondan.

Ezen kívül szintén van vagy 10 ezer korona künnlevő követelés, a mely az intézet helyzetét nehezíti.

Nagy baj az, hogy a vármegyénél ezalatt az öt esztendő alatt a kórház működését ellenőrző bizottságot elfelejtették megalakítani. Van egy választmány, a mely építési bizottság elnevezése alatt működik, de természetesen, nem érezheti magát hivatalosnak arra, hogy a kórház belügyeinek ellenőrzésével foglalkozzék. Így a kis bajok nem orvosoltatván, a kormány által kiküldött közegészségügyi felügyelők is nagyobb bajokat látnak.

A miniszteri kiküldött évek óta állandó kifogást az élelmi szerek ellenőrzésének hiányába talál. Kifogásolta, hogy a beszerzések nem árlejtés utján történnek. Ez a hiány, a mely állandó tengeri kigyója volt a kifogásoknak, az idén már orvosoltatott s a kifogásoknak ez a forrása egyszermindenkorra megszűnt. Mi ugyan okos ember gyalázatát nem tudjuk elképzelni, hogy az irtalmas nővérek anyagi haszon szempontjából elfélejtették volna a bevásárlást, de az örökös kifogások és műmegbotránkozás utjavágása céljából leghelyesebbnek tartjuk azt a rendszert, mely őket felmenti az örökös kritikázások terhei alól.

Az egészségügyi felügyelő évek óta állandó bajként jelezte azt, hogy a leltár rendetlen, hogy a törzskönyvezés nincs pontosan vezetve. Azt hisszük, hogy ez a hiány azóta már szintén pó-

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCAJA.

Amerikai képek.

Irtá: **GRÖSZ FERENC** chicagói magyar plebános.

Chicago 1905. ápril 26.

Dr. Vass József, Naplónknak szorgalmas római tárcairója buzdító levele ver fel kissé, nem a tétlenségéből, mert erre az amerika tevékenység földjén hely s idő nincsen — eddigi hallgatagságból, és néhány sorral óhajtott en is a talán el nem maradó érdeklődést kielégíteni.

Miben mutat eltérést az amerikai katolicizmus az ósrégi magyarországi katolicizmustól? Tudományosan nem akarok e tekintetben írni, sem rendszerhez nem kötöm magam, hanem leírom az életet, a mint látom.

Amerika még missió terület, hol a pap a missionárius címet viseli, s talán nem kisebb joggal, mint az ausztráliai vadak, az afrikai zulu-kafferek önfeláldozó missionáriusa. Itt is kínálkozik tér a modern pogányság legyőzésére, hiszen 40 millió intelligens polgár él azon hitben, hogy Isten nélkül is lehet menyországa s pedig e földön, s 30 millió szektahívó áll szemben Krisztus egyházával. — Tehát itt — hol az intelligencia hiánya magyar hittestvéreink higgadt gondolkodását változtatja át sokszor vallási aposztaziává — a magyarok által meg nem szokott s még nem érdemelt amerikai szabad légtér első tényező az otthon és itthon különbözőségében.

Igen a szabadság! Amerikában szabadnak érzi és tudja magát az ur és nem ur (ha ilyen

volna), szülő és gyermek, öreg és ifju, férfi és nő, munkaadó és munkás, felkész és hívő, — szóval mindenki. Nem is lehet azt csudálni, mikor oly szabadon nevelkedik a tanuló ifjuság. Az iskolák falain nagy betűkkel figyelmezteti a gyermekeket szabadságára az angol felírás: *Nem szabad a tanítványt büntetni.* És ha valamelyik tanuló e tekintetben panasszal állhat elő, ugy szavára beviszi a policeman (polszmen) a tanítót, mint bármely deliquenst. S hogy e kijelentésem nem hárijánoskodás, hanem szomorú, vagy nem szomorú, de tiszta való, erre szabadon egy magam által tapasztalt példát tehozn.

Szent-Bendben voltam, Indiana államban Father Biró magyar plebános vendége. Egy tízenkét éves leány jön sirva a plebánushoz elégtételt kérni a teacher (olv. tészer) tanító) sértése ellen. És vajjon mit csinál a szegény tanító? A leány hazamenve iskolából egy szerelmes 13 éves Don Juan udvarlását nem utasította vissza, sőt a fél osztály állította, hogy látta és hallotta a mint egy kölcsönös szerelmes csók s csupán el az ideális pár ajkairól. E miatt a tanító a gentlemant és Miss-t kis erkölcsi predikációjában részesítette. Ez tehát Tóth Béla féle tarbetyárság volt. S most jön a büntetés a szegény tanítóra.

A plebános a tanítót kérdezi, miért sértette a leányt becsületében? (?) — Mire ő a tényállást a tanuk előállításával is igazolja. — Erre persze a plebános a leányt kioktatja, hogy nincs igaza, s ha ő a feddével nincs megelegedve, tessék neki az iskola küszöbét elhagyni. De ez nem volt ám elég a szabadságában nagyon megsértett gyermeknek, hanem követelésteg lepett fel becsületét illetőleg a leány. Engem még nem hatott

át annyira az angol flegma, mint southbendi kedves kollegámat, megkérdztem szigoruan a leányt: Mióta vagy itt Amerikában? S ő felelte: Kilenc hónapja. — S erre szigoruan mondat nek: Hat élelejtetted már mint fenekelt el otthon a tanítód, most már komisz botrányos viselkedéért még a tanítótól is csókot kívánsz? Mars a helyedre! — S hogy nem árt Amerikában is a helyes fellépés, mutatja az eredmény, mert az rögtön helyére indult. Igen ám, de egyszer ilyent is megtehettim, mert még nem vagyok mint Greenhorn eléggé hozzászoktatva mások szabadságának a respectálására.

Tehát ily nevelés és szellem mellett, nem csoda ha szabad mozgást szokott az amerikai. Meltöbb is arra az amerikai, mint a bevándorolt magyar, a ki előtt csak a deresnek van becsülete. Mert az amerikai védi a maga szabadságát, de becsüli a másét is. Sokszor amerikai iskolás gyermekek mulatozását látom, azok sportoznak, birkóznak, — de még nem látam, hogy egyik a másikat gorombán bántotta volna. S ilyen a felnőtt generáció is. Newyorkban 10—20 ezer emberből álló tüntető meneteket fáklyával, lámpionnal, seprővel látam ugyanoly nagyszámu más pártbeli tüntetővel szemben jönni. Ná mi lenne most, ha itt volnának a perkátaiak is? Igen de ezek szabad amerikaiak, a ki örül saját szabadságának, de megbecsüli a más szabadságát is. Kí is kerüli egymást szépen a két tábor, a nélkül, hogy a bodajki templom előtt szokott választási jeleneteket választanak kétfelé az uhánusok.

Oly annyira szereti a szabadságot s egyenlőséget az amerikai, hogy minden mi a különbözőetre s a szolgaságra emlékeztetne, távol van.

Mai lapunk 6 oldal.

tolva van. Hiszen van a kórháznak hozzáértő, munkabíró ereje elég, mely ezt pontosan végezni tudná.

Legnagyobb feltűnést azonban a kórház orvosainak megkritizálása keltette. Kifogásolták, hogy egyes betegek, — mondjuk a tüdőbetegek — nem voltak külön kórteremben. Nem tudjuk, hogy miként rendelkezhetnek az orvosok a helylyel, van-e annyi helyiség, a mennyi ezeknek a betegeknek érdekében szükséges volna. De mi csak a kényszerűségnek tudjuk be, ha a betegek különválasztása nem lehetséges. Halljuk azt is, hogy a kórházban levők nagyrésze községi vagy otthoni s nem kórházi ápolásra való, Szóval aggitézetbe való a beteganyag. Ez természetesen baj, de mi ezért nem az orvosokat okoljuk. Hiszen maga az egészségügyi felügyelő adja meg nekik a felmentést, mikor beismeri hogy szegényügyünk rendezetlen s az öregség miatt szenvedők csak a legkényörtelenebb elutasítással volnának a kórházból kizárhatók.

A miniszteri kiküldött panaszok, hogy kevés a sebészeti kezelés alatt álló beteg. Ezen mi is csodálkozunk. De az orvosokat nem hibáztatnók miattuk, hiszen csak nem bicikázhatnak meg senkit, hogy a beteganyag minél inkább felszaporodjék. Panaszok, hogy a miniszteri kiküldött, hogy az orvosok inkább belgyógyászok, mint sebészek. Mi úgy tudjuk, hogy a Szent-György kórház orvosai sebész kollégáikban kitűnő segítséget kaphatnak s ha őket igénybe nem veszik, ez csak igazolja, hogy a sebészet, kezelést igénylő betegek hiánya miatt nem teszik ezt.

Hogy egyik orvos kifogásolja a másik gyógyítási szisztémáját, ez nem új dolog. A mint, hogy ritka szabó van megelégedve a szaktárs kezemunkájával.

Régi panaszként halljuk, hogy a betegek ellátása föltötte sovány s hogy sok beteg szivesen megszökik a vékony koszt elől. Egy bizonyos, hogy a kórház nem vendéglő és nem hialda. A mint tudjuk, egy beteg napi ételmezsére 54 fillér van előirányozva. Mi kerül ebből? Reggel és este rántott leves, délelőtt pedig leves, főzelék főtt hússal Ennél több nem kerül. Erről

Én még Amerikában nem láttam uniformis katonát, kardot meg egyáltalában nem. S Newyorkban a közrendet is az elnökválasztás igazgatójészakájában is csak néhány szálas kardnélküli rendőr tartotta fén. S a rendőrt nem sértette senki; még Andrásnak sem hívják. Pedig ott mekkora tömegeket az elvek mennyire döntő volta állított a politikai küzdelmek harmezéjére.

Ezen szabadság s egyenlőség kifolyása, hogy a pap sem ismerhető fel az utcán. Nem szabad egyáltalában reverendában járni; ezt tiltja maga az egyház. A civilruha is csak olyan rövid, suszter nadrág, mint a többieké, s így jár még a beteg gyóntatására is a pap. Így tehát külsőleg meg van a teljes egyenlőség.

Ezen szabadságot élvezti tehát mindenki. Az egyháztól sem veszi el az állam a szabadságot. Igaz, hogy ugyanilyen mértékkel mér a mormonistáknak is. S mindamellett, hogy nincsen Amerikának apostoli királya, nincsen vallásministere, s nem viseli a Regnum Marianum nevet ez ország, mégis több a pap becsülete s becsülése, mint a mi szegény magyar hazánkban. — Newyorkba érve rögtön bementem a vasúti jegyirodába s kértem féljegyet Chicagóba, hova lelkészkedni megyek. S nem kellett itt 1 koronás bélyeg, sem alázatos ötvös kérvény, sem három maneluk képviselő mint protector s rögtön kezembe adták 20 dollár helyett 10 dollárért a jegyet. S épen ma voltam a Calumet-Street társaságnál ingyen jegyért összes vonalára, indokul felhozva, hogy így könnyebben terjeszthetem a vallást, mint kultúrtevényt s rögtön kezembe kaptam ezen igazolványt. S az összes amerikai vonatokra nekem mint papnak féljegyes igazolványom van.

azonban ki tehet? Mivel azonban az ország összes kórházaiban átlag csak ennyi jut egy-egy beteg ellátására, a panaszok nem egyedül a fehérvári kórház ellen emelkedhetnek.

Szóval: ne várjon senki valami nagy meglepetést a kiküldött bizottság véleménye alapján.

Csokonai Vitéz Mihály utolsó levele.

E hó 20-án és 21-én rója le Debrecen város hazafias közönsége halálja és kegyelete adóját, kora egyik nagy költője, Csokonai Vitéz Mihály emlékezetének. Ezen alkalomból, mi is hazafias szívvvel járulunk a kegyetes ünnepélyhez az ő királyi városból, a nagy halhatatlan költő Vörösmarty Mihály szülő vármegyéjéből s midőn Csokonai emléket felidézünk az elmúlt időkből, egyúttal azon porszemnyi adatot, az ő keze vonását tartalmazó elsárgult papírlapot, melyet városunk falai között kegyelettel őrizünk, mutatjuk be lelkes — az utókor érdemeit mindenkor hálás szeretettel méltató közönségünknek.

A fejérmegyei és Székesfehérvár városi régiségtár gyűjteményében — a sok érdekes és becses régiség között őriztetik Csokonai Vitéz Mihály ismert s jeles költőnek egy érdekes levele, melyet beteg ágyából írt egyik barátjához.

A tehetséges fiatal költő, korának egyik első rangú irodalmi szereplője, az élt viharai s küzdelmei között, az anyagi gondokkal és a sorssal való harcaiban kimerülve, súlyos betegségbe esett, mely Rhédey Lajosnének Nagyvárdon 1804. ápril havában tartott temetésénél keletkezett, hol áthűlt. E temetésen az általa készített búcsuzató verseivel (a lélek halhatatlanságáról) fényes költői diadal aratott ugyan, azonban ugyan ott szerezte meg súlyos bajának csiráit.

Betegségéből írja levelét. Fentartva összekötötését jóbarátaival, patronusaival, lázas tevékenységet fejtett ki, mintha éreznél közeli végét.

E levél nem irodalmi működéséről szól, nem irodalmi themákról ír, hanem csupán testi — egészségi — állapotáról. Ugyalászik a tüdőgyulladás utóbagyként fellépett sorvadás erős mérveket öltött nála, a viharos életben megviselt testét erősen ostromolja s viszi az enyészet felé. A levélben nem a vig és kedélyes költő szól, hanem a testileg meggyötört szenvedő ember. Lemondás és remény egyaránt jelenkezik soraiban, az élt viharra megviselte ugyan és sok vesztet valója nincs, de ragaszkodik mégis az élethez, reménykedik.

S ezen kedvezményeket én sem kaptam meg nehezebben, mint otthon a liberális jegyzők a néppárt puhítására passe par-tout.

Ezek mind annak a jelei, mint becsülük Amerikában a vallást s annak terjesztőt. S ezen szabadság élt hatalmába úgy két-három hónap múlva a magyar kivándorlót, hogy vissza a lig kívánkozik. Legyen szabad saját példámra s más tapasztalatomra is hivatkozni.

Én is ideérve Chicagóba 2-3 hónapig nem egyszer könyeztem s sirtam, midőn haza gondoltam. Dr. Barát s más magyarok e greenhorn tent csak nevétték s azt mondták: Majd másként lesz az egy fél év múlva. S ime — de nem írom le, a mit érzek — mert elítélnek; de a mint én vagyok, úgy érez mindenki.

Ohio (olv. Ohójo) államban a Toledoi magyar iskolában szavaltatták a gyermekeket. Erzenkenylen elszavalták: Kitárom reszkető karom... Szülőföldem szép határa... s midőn ezek után kérdeztem: No gyermekek, ki kívánkozik közületek haza: mind ezt felelte: egyszem, egyszem. S bizony láttam, hogy hajóskapitányom szobájának azon szavai: Nord, Süd, Ost oder West — Daheim ist am best! — nem igen akar az amerikai magyar szívében visszhangra találni.

És szomorú valóság, de mégis valóság s talán Magyarország bűne az oka.

A szabadság alapja az önállóságnak. S ilyen a lelkes helyzete is. Hiába terjesztek fel dubiumot az érsekséghez, onnan a válasz: Nothiny, vagis semmi, s így légy okos Domonkos, az ember azt teszi, a mit jónak lát, anélkül, hogy lelkiismeretén kívül másnak számáddal tartoznék.

De noha az amerikai minden vallást res-

Vele is játszik az általa megénekelt csalfavak Remény,

Kit terem magának
A boldogtalan
S mint védangyalának
Bökol unatlan —

Reménykedik, pedig mint maga mondja:

Tavaszon, vigásgom
Téli búra vált!

A szenvedő embert élti a reménykedő költő szelleme s erőt ad a küzdelemre. Jövőbe tekint, várja irodalmi diadalát, költői műveinek közé tételeit, az általános elismerést. Saját korában ez azonban mind csak csalfavak remény s valóban elmondhatta:

Nekem már a rétt himetlen
A mező kisuít,
A zengő liget kiellen,
A nap éjre derült.
Bájoló légy trillák!
Tarka képzetek!
Kedv! remények! Liliák!
Isten vételek!

A betegségétől gyötörve, két hónapja — írja a levélben — orvosságot szed és a legszorosabb rendet tartja. Panaszok, hogy helyzete felett, javulást keres, de azt másvidéken véli elnyerhetni. A nagy város zajából a vidék enyhítő csendjébe akar költözni, ezért ir barátjának Obernyik József de-recskei rectornak, hogy annál otthonra találjon s a csendes vidéki körben enyhítést nyerjen, egy vagy két hétre akar ott maradni. S ha még ott sem talál javulást, akkor költői képlettel szólna mondja: „életem nyakába vetem a gyeplőt s elkészülve útközöm belé akár mibe, míg belőlem a kevés élet erő ki nem fogyatkozik.“

Részletes utasítást ad az utazásra, de egyúttal bocsánatot kér az alkalmatlanságért.

De szólna a levél, mely egész terjedelmében a következő:

Debreczen, Dec. 4d. 1804.

Köszönöm, Édes Barátom, hogy rólam olylyan részvétellel emlékezik. — Igen is: én még most is beteg vagyok, és annyi s oly sok rendbeli orvosságokhoz képest szolván, talán úgy mondhatom hogy éppen semmit sem javultam. Két hónapja már, mióta mind az orvosságokba mind az élés módjába a legszorosabb rendet tartom és követem. Nints mi látatja! Igaz, hogy itt a Metszők Quartélyán sokat, a mit kellene, nem tselekedhetni, alkalmatlanság is van olyan, a mi efféle nyavalyában bajt és hátramaradást okoz. Legfőbb és minden külső belső szereknél hasz-

pectál, a katolikus vallás papjainak önkéntelenül is nagy nimbust adott a felekezetek lelkeszeivel szemben. A katolikus pap címe: Father, — a nem katolikusé: Minister. S ugyancsak lesajnálja maga a protestáns amerikai is azt a Ministert — ki a Father megszólítást arrogánsá magának. S maguk a protestáns ministerek is Father elnevezéssel illetnek minket. Példa rá a chicagói magyar református lelkész, ki Debreczenbe való, velem mint derék jellemes jó ember igen jó baráti viszonyban is áll.

Az egyház életét emeli az anyagi eszköz is. Pénze s hitele van az egyháznak. A stolák s plebánosi díjazás nagyságáról nem akarok szólni, csak az egyház támogatásáról. Az utcán nem egyszer állít meg valamelyik angol: Father, S vant given you a little help (olv. Father, ai vont given you a littl help): Egy kis segítséget akarok én is adni Önnek. S mi az a kis segítség, 30—40 dollár, vagis 150—160 korona. Így nem csoda, ha a pap bátran neki foghat a teteknek. De azért tévedés, a mit Dr. Sebők az Alkotmány egyik tárcájában írt, hogy a chicagói magyar egyháznak 15000 dollárja volt. Bizony semmi sem volt s nincs is, csak meg kell azt csinálni.

S vajjon milyenek a fejérmegyeiek az én plébániámban? Még a zámolyiak is jók, kiknek pedig otthon még a búcsún sincs becsületük. A magyarok egyáltalában jók s legjobbak az abau-megyeiek, kik hivatást felét teszik. Általában rosszak a német ajku magyarok s főleg a hercegfalvaiak, a kik itten is a zirci birtokaira éhesek s kollektoraimnak egybizben az mondták: Papok elől szöktünk s megint csak a papok kezébe kerülünk? De azért néha csoda is segíti a térítőt

nálatsabb volna a hátgerintnek végig való dörögése: de az magamnak lehetetlen megtsínálni, mással pedig nincs kivel téteni. Ez után való Dietaticum a Nyugodalom volna vagyis a Tsenesség: már itt ebben sinsz módomb; otthon pedig még ugy sem.

Ezokéért bátorodom megkérni az Urat, ne sajnáljon egy vagy két hétre nekem quartélyt adni magánál: még addig megpróbálom az Orvosi tudomány erejét, mindent a mit előmbbe ír pontig végbe viszek, és ha akkor sem érzem osztán semmi foganatját, életem nyakába vetem a gyepült, s elkészülve ütközöm belé akármibe, míg beölelem a kevés élet erő ki nem fogyatkozik.

Mivel pedig a téli hidegbe való utazás éppen declaratus ellensége az én nyavalyámnak: kétképpen kívánám annak mérgétől magamat védelmezni. 1) Egy fedeles tszát, vagy ha az nem volna, egy jó ernyős szekeret, óhajtanám, ha az Ur értem beküldene. Tszak ennyit kérek, és az Ur többet ne tsináljon — szokás szerint. En a Deretskei kotsínak örömet megfizetek. Az ülésnek jónak kellene lenni sőt betegnek valónak. 2) Ugy tsináltam ki a Mars utat, hogy mivel a reggeli idő nagyon hideg és ködös, innen 10 órákor indulnánk ki, és 12-re Pétersre érünk, a hová már egy kis betegnek való levek eránt Notarius Uramékhoz ma előre irtam is. Ott 1—2 óráig nyugodván még Nap fenn létével Deretskére bejuthatnék.

Ez az én kéntelen kellett Planumom, Édes Barátom, melynek végrehajtását tsak az Ur által és az Urnál reményelhetvén, bótssáson meg, ha szerfelett való bizodalommal alkalmatlankodásá válik.

Csokonai Mihály m. p.

N. B. Elfelejtván, hogy Tsötörtökön a G. Nbr. volna szándékom kiindulni.

A levél külső címe:

Rector Obernyik József

Urnak, tisztelettel.

Deretskén.

A levél félv fehér papírra iratott, régi levezelési rendszer szerint összehajtvá két rétbé, a cím a külső oldalon; piros spanyolviasszal ragasztott le, melynek nyomai látszanak. A posta bélyegzőnek is homályos nyoma van. A levél kissé megviselt, s néhány helyen kilyukadt. A papír a hosszu idő nyomait viseli s megsárgult.

Hogy a levélben tervezett utazás megtörtént-e? nem tudjuk, azt csak ott Debrecenben

muukát. En esapást többnyire azon magyarok háza körében láttam, kik egyházuk iránt hidegek. Például: N. N. szatmármegyei pénzes fiatal ember azt mondja pénteken este kollektorainnak: En nem adok semmit, mert nekem nem kell a pap. S mégis mennyire kellett neki. Szombat délelben hívtak telefonon az Illinois Central gyárába egy szerencsétlenül járt hívómböz. Explodált a kazán s a bórnelküli felismerhetetlen tömeghez későn jöttem. Az a bizonyos szatmármegyei ember volt, kinek a pap nem kellett. De később a mi magyarjaink is belenevelődnek az egyház ú-ik parancsának megtartásába; mert itt Amerikában a hivatalos katolikus katekizmusában a parancsa van az egyháznak s a ú-ik így szól: Hitközségeid terheinek viseléséhez tehetőség szerint hozzájárulj.

S hogy ez állapot előbb előnyösen változék, ahhoz magyar hazánk egy nemes tettel hozzájárulhatna. Ugyanis Chicago Illinois és Indiana államra is terjed. S az Indiana állam szomszédomban levő East-Chicago szervezett magyarsága én hozzám fordult papért. És joggal, mert a mi mulasztásunk a legnagyobb. Van itt két görög katolikus magyar pap s egy reformatus magyar lelkész s noha római katolikus magyar háromszor annyi van, mint amazok összesen, mégis csak magam vagyok, pedig a pastortáció nálunk sokkal több muukát kíván. Nem lehetetlen áldozat az, s az egyházmegyékre is megtsziteltes.

De most egy időre búcsút veszek a Fejérmegyei Napló olvasóitól, ígérve, hogy templomszentelési ünnepélyünkről írok, ha érdeklődnek az iránt. Hogyne. (Szerk.) God bye (olv. God bei).

lehet megállapítani a fenmaradt adatok alapján. Enyhülést nem nyert a tesben megtört költő s javulás nem állott be, mert 1805. január 28-án Debrecenben férfi korá köztöben, 31 éves korában, mielőtt megérte volna, hogy néhány alkalmi versén, egy fordításon s az említett bacsuzaton kívül egyéb műve is napvilágot lásson — mint Dorottya — meghalt.

E levele tehát a halállal küzdő költő utolsó értesítése volt szenvedéséről, melyben nem a tehetséges, lánglelkű költő, hanem a beteg, az élet-halállal küzdő ember szolal meg s írja le szenvedését. Érdekes adat detrajzának megírásához, mert megvilágítja utolsó napjait. A levél a régiségárba még a hetvenes években jutott, az Obernyik család utján.

Obernyik József, kihez a levél címezve volt, Derecskén lakott mint rector Ennek utódai Fejérmegyébe Sukoróra költöztek, hol Obernyik László, majd utána Obernyik Eduard reformatus lelkészek zalanak. A család ma lenkor nagy kegyelettel őrizte a költő utolsó levelét s valószínű, hogy Obernyik Eduard lelkész adta át azt Fekete János megyei főjegyző s főlevéltárnoknak a régiségárba való megörzés végett.

Kegyelettel őrizzük a kiváló költő utolsó kezevonását, kit ha korá nyomasztó viszonyai között azon nemzedék, nem melatott ugy, mint megérdemelte: mi, az utókor gyermekei iparkodunk helyrehozni a mulasztást a költő emlékének; lerójuk halántak, s oda helyezzük nagyjaink közé, azon piedestálra, melyet küzdelmes elete s költői ihletése által kivívott.

Szigetfői.

UJDONSÁGOK.

— **Egyházmegyei hírek.** Dr. Városey Gyula megyéspüspök Andriszék János áldozópap helyébe a belvárosi plebániára *Knuilthoffer* István felsővárosi káplánt helyezte, a kinek helyét *Szabó* Jenő eszék-vári káplánnal töltötte be.

— **Tanulmányut.** *Philipp* István a helybeli főgimnázium kitűnő rajztanára, a kit mint nagy tehetségű költőt is annyiszor volt alkalmunk ün-nepelni, Julius havában hosszabb művészeti tanulmányutra indul. Tervei szerint Olaszország, Németország, Francia- és Angolország művészeti viszonyait s a legújabb fejlődés irányait fogja tanulmányra tárgyává tenni. A ki *Philipp* István zsenialitását ismeri, tudja, hogy tudásának gyarapításával a legnemesebb céloknak fog szolgálni. *Philipp* tanár tanulmányútja 14 hónapra fog terjedni. Távollétében *Lichtneckert* István tanár fogja őt helyettesíteni. Lapunk olvasói azonban ezen idő alatt is fogják élvezni az ő remek költeményeit és tanulmányait.

— **Athelyezések a katonaságnál.** *Balogh* Emil csendőrhadnagy-számvivő Pozsonyból Szekesfehervárra a VI. csendőrkütelehez, *Kreilinger* Károly honvéddhadnagy a szekesfehervári V. honvédkerületi parancsnokságtól Pécsre helyeztetett.

— **Törvénykezés.** *Indi* Ferenc, *Óri* János, *Krain* József, *Bukó* Mihály, *Mihálovics* Ferenc és *Tóth* József váli legények súlyos testi sértés vétségével valóva kerültek a helybeli kir. törvényszék elé, mert a múlt év április 3-án egy ottani kocsmá tekepályáján megtámadták *Kristóf* Mihály csendőrt, kit úgy összeszurkáltak, hogy a szerencsétlen ember napokig élet-halál közt lebegett, felgyógyulása után pedig, mint szolgálatra képtelent elbocsátották a csendőrségtől. A verekedésnek egy másik áldozata is van, *Krain* József, akinek *Kristóf* kardjával való védekezésben négy újját teljesen levágta, ugy, hogy nyomorék lett. A tárgyalás folyamán csak *Indi* Ferenc és *Óri* Jánosra bizonyult rá, hogy tetleg bántalmazták *Kristóft*. Mindkettőjüket egy évi és három hónapi börtönrre ítélte a bíróság, míg a többieket felmentette.

— **Anyakönyvi kinevezés.** Závodnik Ottó csóri segédjegyzőt a belügyminiszter a csóri anyakönyvi kerületben anyakönyvvezető helyettesé nevezte ki.

— **A közönség kenyelmé.** A cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság budapest-csáktornya-határszéli vonalán *Lepsény* és *Siófók* állomások között fekvő „*Aliga*” személyforgalmi megállóhely kísérletképen f. év június hó 20-ától, bezárólag f. év szeptember hó 10-éig terjedő fűrdőidény tartamára gyors darabárak forgalmára is be fog rendezetni. Gyorsárak kocsiakományokban, elő-állatok, hullák, továbbá oly tárgyak, melyeknek be- vagy kirakásához külön berendezés szükséges, e megállóhelyen sem fel, sem ki nem adhatók.

— **Névváltoztatás.** *Tremkó* József székesfehérvári lakos, valamint kiskoru gyermekei: *József*, *Antal*, *Nándor*, *Péter*, *Pál* és *Imre*, vezetéknevüket belügyministeri engedéllyel Tar-ra változtattak.

— **Nagyszabású palota építés.** Örömmel figyeljük, nézegetjük, miként épül-zépel napról napra jövendőbeli *Andrássy* utunk, a *Kossuth*-utca. Most a már elfogadott csinos tervekhez egy új bérház építésére van kilátásunk. Ugyanis *Giffing* Ede az „Első Magyar Általános Biztosító Társaság” titkára az Arpád fűrdő és a pénzügyi palota közé a várkörutug átnyulólag nagy, városunkban eddig páratlanul modern bérházat szándékozik 200—250.000 korona költséggel építtetni. A telekért már beadott kérvényében méltányos és elfogadható ár irgér, melynek elfogadása esetén teljesen a közgyűlés határozatára bizza annak kötelező megállapítását, egy, vagy két emeletes legyen-e építtetni szándékozott palotája. Jókör jön ezen ajánlat, legalább egyszerre és szépen be lesz építve a *Kossuth*-utca s egymás értékét emelik a szép épületek ott és e mellett a mi a fő, e bérpalota a modern kor minden igényeinek megfelelő számos jó magánlakása által valóságos közszükségletet elégít ki.

— **Késelés a műhelyben.** *Somogyi* Károly Széchenyi utca 64. szám alatti lakos kádármeister segédei és tononcai tegnap ebéd után pihenőt tartottak a műhelyben. *Szemeti* József tanonc a földön ülve, zsebkésével bőrkötényén babrált. *Bárkovic* József segéd, hogy megjessze *Szemeti* egy darab fát dobott a fiú ölébe. *Szemeti* a fát visszadobta, mire *Bárkovic* átölelte a fiut, hogy földre dobja. A dulakodás közben a tanonc kése megsértette *Bárkovic* egyik újját, mire ez oly dühbe jött, hogy a műhely asztalon fekvő zsebkését felkapva azt *Szemeti* hátába szurta. A kés a derék tájon a gemcoszlop mellett egy 4 centimeter hosszú és ugyanolyan mély sebet ütött. Az esetről értesítették a rendőrséget, ahonnan *Kuti* Fülöp rendőrkapitány és *Dr. Árókay* Antal kerületi orvos azonnal a helyszínere mentek. Megjelentek a mentők is, akik *Szemeti* Józsefet beszállították a Szent-György kórházba. A fiú állapota elég súlyos. *Bárkovic* Istvánt a rendőrség letartóztatta.

— **Csendőlet Velencén.** *Szentgyörgyi* István, *Gyarmati* Sándorné szül. *Szentgyörgyi* Erzsébet és *Szentgyörgyi* Rozália velencei lakosok az elmúlt hét egyik estjén gyanutlanul haladtak hazafelé, amikor *Simon* Kovács Sándor, *Kovács* Mihály és *Kálmán* József minden szó nélkül megtámadták és ütlegetni kezdték őket. A verekedésben a *Szentgyörgyi* familia tagjai mind megsérültek. A támadókat feljelentették a székeshvári kir. ügyészségnél.

— **Kubik János keztyű- és sérvkötő-raktára, házlerontás miatt majustól novemberig ideiglenesen a *Kereskedelmi Bankkal* szemben a *Weihinger* ezeltt-Námessy-házba helyezték át.**

— **A kivándorlók figyelmébe!** Az Észak-amerikába való kivándorlást mindjobban megnehezíti az Egyesült Államok kormánya. Már megtörténik az is, hogy a kellő irásokkal és pénzzel ellátott kivándorlókat is visszaküldik. Megszivlelésre ajánljuk a rendőrség alábbi felhívását:

A nagyméltóságú magy. kir. belügyminiszter ur 126730/1904. sz. körrendelet értelmében az Északamerikába kivándorolni szándékozók tudomására hozni kötelezőgennem ismerem, hogy egész Európából az Észak-Amerikába irányuló kivándorlás oly nagy mérvet öltött, hogy a New-Yorkba érkező kivándorlókkal zsufolt hajók napokig vannak a kikötőben, még partra szállás előtt a bevándorlási bizottság vizsgálata alá kerülhetnek a kivándorlók.

A kivándorlók közül többektől, mint szerződött munkásoktól az északamerikai bevándorlási törvény alapján, másoktól ismét — mivel rokonaiknak és ismerőseiknek magukkal vitt lakcíme nem helyes, — a bevándorlási hatóság által a partraszállás megtagadott és az illetők visszautazására kényszerítettek. — Székesfehérvár, 1905. május 10. Reé István, s. k. rendőrfőkapitány.

— **A vízivárosi ovoda ügyében** ma a vízivárosi bizottsági tagok küldöttségileg tisztelgettek Havranek József polgármesterénél. Szónokuk Kovács István biz. tag volt, a ki kérte a polgármestert, hogy közbenjárása által tegye lehetővé, hogy az ovoda még ez idén fölépítessék. Havranek polgármester szívesen megígérte közbenjárását s így az építési pályázat kitűzése a jövő hétre várható.

— **Hoffmanék.** Nem először — s azt hisszük, nem is utoljára foglalkozunk ennek a rövid idő alatt hírhedtté vált cégnek ügyével. Ma d. e. egy szegény asszony jelent meg lapunk szerkesztőségében s keserves könnyek közt panaszkodta el a legujabb hitványt, a melybe a „jövendő” Hoffmanék keverték. Elek Józsefnek hívják, pátka lakos, az ura pedig Fülöp-majorban béres. Egy kis házikójuk van, meg egy tenyérnyi földcsékjük. Február havában az ura Lovasberényben járt s a korcsmában iszogatót. Ott házalt a kocsi rákott gépjével az egyik Hoffman. Látna a jókedvű atyáft, munkába vette, földicsérte előtte az árúját égre-földre s kínálta neki mód nélkül. Elek Józsefnek több esze volt, mint hogy ilyen bolond üzletbe belemenjen. — Mi a csudának kellene neki az a hergölő masina? Talán, hogy az ökrei számára tolettet varrjon? Hoffman azonban nem az a pók, a ki a hálózába került legyet futni engedje. Kínálta Eleknek az italt, s mikor az már nem használhatta a régi eszt s alaposan elázott, aláírtatt vele valamiféle írást. Pár hét múlva megjött a vasutra a gép. Eleknek nagyot bámult, mikor a váratlan ajándékról való értesítést megkapta. Az ura hasonlóképpen nem győzte vakarni a fület, hogy annak az itókának és a Hoffmanékkal való beszélgetésnek miféle gyümölcsei lettek. Azóta azonban vége a békességnek és nyugalomnak Elekéknek. Az asszony sir-ri, halálnak szánja magát, a szomszédok teledbeszéltek a fejét, hogy a házikójuk, meg a földcsékjük okvetlen utána sir az ura mulatóságának. A férfi pedig átkozódik. A mi azonban még különösebb a dologban, hogy azóta is aláírtak már valamiféle írást, hogy mit, azt ók nem tudják, de azzal a szándékkal írták, hogy benne kijelentették, miszerint a gépre nem volt, nincs és nem lesz szükségük.

Hát így tépik Hoffmanék a babérokat. Mi csak a rendőrséget nem értjük. A mint tudjuk, legalább tizféle feljelentés van Hoffmanék ellen, a melyek a napnál világosabban bizonyítják, hogy az ügynökökről való törvényeket keresztül lépték, hogy erőszakoskodnak és visszaélnak az együgyű falusi és városi nép tudatlanságával. *Miért nem vonják meg az ilyenektől az iparengedélyt?* Ez szükséges a védelemre szoruló szegény nép érdekében. Vidéki és helybeli olvasóinkat pedig újólag figyelmeztetjük, hogy a világ minden kincseért szóba ne álljanak gépjövendőkkel s ha egy ilyen hozzájuk vetődik, ne elégedjenek meg a magyar asszony edzett harci fegyverével: a nyelvvél, hanem folyamodjanak a hathatósabb argumentumhoz, a sodrófához, vagy a nyírfaseprűhöz s tanítsák meg Hoffmanékat futni úgy a hogy az öcsik Jeruzsálem falai alatt megtanulták.

— **Tartalékos katonák figyelmébe.** A m. kir. honvédelmi miniszter megengedte, hogy mezőgazdák, csepléssel foglalkozó gépészek és egyéb oly egyének, a kik hatóságilag igazolva kimutatják, hogy ők az ősi fegyvergyakorlathoz való behívás, illetőleg bevonulás esetén hivatásos foglalkozásukban hátrányosan befolyásoltatnak, a fegyvergyakorlat rovására 35 napra május hó 25-én

bevonulhassanak. Az erre vonatkozó kérvények a városi katonai-ügyosztály útján az illetékes ezredparancsnokságokhoz terjesztendőek. Fegyvergyakorlatra csak azok jelentkezhetnek a fent jelzett időben, a kik erre az ezredparancsnokságtól engedélyt nyertek.

— **Tűz a vidéken.** Kiskeszi községben a napokban a délutáni órákban kigyuladt Galló András földművesgazda nádtetes háza. Dacára, hogy az oltási munkálatokhoz azonnal hozzáfogtak, a tetőzet teljesen leégett. A kár mintegy 200 korona. Biztosítva volt. A tűz keletkezésének oka ismeretlen.

— **Sajtópör.** A múlt évben két fővárosi lap és a Székesfehérvári és Vidéke a Cecei Önszegélyező-Egyesülettről azt írták, hogy az évi mérleget rosszak és arra vallanak, hogy az intézetnél visszaéléseket követtek el. Az egyesület a cikkek szerzői ellen becsületes és rágalmas vétsége miatt sajtópört indított. Az inkriminált közleményekért a felelősséget Dacsó Emili, Molnár Márton és Lurya Aladár dr. hírlapírók vállalták el. Ezt az ügyet ma tárgyalta a budapesti esküdtbíróóság. A tárgyaláson Zsitvay Leó elnököl, Dacsó Emili Bátorcsy Lajos dr., Lurya Aladár drt. Kévéz Tivadar dr. és Molnár Márton Gyomai László dr. ügyvéd védte. Mielőtt az esküdtségek megalakítására került volna a sor, a védők előterjesztették, hogy az inkriminált cikkeket a vádlottak téves értesülés alapján közölték és közzétételüket sajnálják. A védők nyilatkozatai folytán a panaszos egyesület képviselője a vádat visszavonta, mire az esküdtbíróóság a további eljárást mind a három vádlott ellen megszüntette. A megszüntető végzés jogerős.

Jégszékények nagy választékban kaphatók Márkus Simon özvegye és fia építel és műlakatos cégnél Székesfehérvárott, Jókai-utca 16. sz.

— **Tolvaj leány.** A hírhedt Szentes familia egyik ismert tagja Szentes Etel Ozorán követelt el lopást, ahonnan azután Székesfehérvárra szökött. A feljelentés alapján a rendőrség elfogta a leányt, aki azzal védekezik, hogy azért lopott mert nem volt ruhája. Szentes Etelt, aki a városból örök időre ki van tiltva, egyenlőre csak visszatérése miatt, a rendőrség 15 napi elzárásra ítélte.

— **Pákozdi bucsu.** Régi, orosz falusi szokás szerint a bucsu a megtorlás és a fizetés napja, így tehát a pákozdi bucsu sem mulhatott el veresédek nélkül. Csizmadia István pákozdi legény az ottani nagyvendéglőben összetalálkozott régi haragosával, Kovács János lovasberényi legényvel, akit azután egy sörös üveggel úgy fejbe vágott, hogy eszméletlenül szállították el a korcsmából. Csizmadia Jánost feljelentették a helybeli kir. ügyészségnél.

— **Veszett eb garázdaalkodása.** Mészáros Gy. István sárkeresztosi lakos lakutájára megvesztet és Horváth István 3 éves Zsófi leánykáját megmarta. A megdühödt állatot Babay Dezső községi jegyző lelőtte. A megmárt leányt a budapesti Pasteur intézetbe vitték.

— **ÜZLET ÁTHELVEZÉS.** Van szerencsénk a nagy érdemi közönséget tudatni, hogy üzlet helyiségünket a régi helyiség lebontása miatt május 1-től október végéig feljebb az utcában Tóltényi-házba, a Singer varrógép raktára mellé helyeztük át. Az üzlet szép, friss és divatos árukkal lett felszerelve és az eddigi olcsó árakban árusítva. A n. e. vező közönség további partfogását kérve, tiszteljük WEISZ és FREUD divat-, vászon- és posztó kereskedők.

— **Ismeretlen tolvaj.** Kiss Sándor kislángi korcsmáros, zárt szobájából a napokban, ismeretlen tettes egy duplafedelő ezüstórát lopott el az ablakon keresztül. Valószínűleg ez lopta meg Takács József kishantosi fuvarost is, kinek az udvaron álló kocsjáról mintegy 50 korona értékű

különböző holmi tűnt el. A csendőrség keresi a tolvajt.

— **A Duna halottja.** Százhalombatta község határában f. hó 9-én Szokolai Józsefné egy 30—35 év körüli férfi hulláját fogta ki a Dunából. Az illető öltözéke után ítélve az urt osztályhoz tartozónak látszik. Szébében pénz és órák találta, de semmi olyat, amelyből kitérre lehetne következtetni. Nagyon szomorú jelenség, hogy május elseje óta a Duna melléki községekből öt hullakifogást jelentettek be. A százhalombattai hullánkülerőszak nyomai nem láthatók így kétségtelen, hogy az illető öngyilkosság folytán lelte halálát a Duna hullámaiban.

— **FONTOS TUDNIVALÓ!** Színes és fekete sevrő és boxbőr cipők és minden más egyéb lábbeliek jókarban tartásához: *leghírnevebb krémek és bőrlakkok* a legolcsóbb árban kaphatók. — *Fernotund és Leonhard-féle világhírű cipőfény-mázak* (suviks) *Szarvasbőr-festék.* — *Orosz bőrkencős,* mely a bőrt puhává, tartóssá és vízmentessé teszi. — *Bőraprúra nyeregszappan, bőrlakkok:* löszerszámok, bőrdörög, kocsi-tetőbőrök és mindenemű bőrkötényesítéshez. — *Kocsmos és butortörölőbőrök.* — *Kocsinoszsziacsok.* — *Ruhadíszekre való bőrkötény minden színben.* — *Kaptafa-műhelyünkben készítettünk kaptafákat, cipő és csizmadámfiakat,* melyek a lábbelieket szép formájukban megtartják. — *Cipőfűzőkölönlegességek.* — *Legjobb denaturált szpiritus literje 52 fillér.* — *Matracokba és kocsiülésekre való löször, áfrík és lengyifű eredeti gyári árakon: Langraf Gábor és Fia gépszij és bőrkereskedésben Székesfehérvárott, Jókai-utca 8.* — Telefon száma 100. — Naponta postai szétküldés.

— **Hetipecsi árak:** Buza: 16:60—16:80; rozs: 14:20—14:60; árpa: 14:40—14:80; tengeri 16.

Anyakönyvi statisztika

1905. évi április hó 6-tól 1905. május hó 13-ig

I. Születés.

Született: 9 törvényes fiú, 7 leány; törvénytelen fiú: 0, leány: 2; halva született törvényes fiú: 0; leány: 0 törvénytelen fiú, 0; leány 0. — Összesen: 18.

II. Halálozás.

Elhalt: 10 f., 8 nő. Ezekből 7 éven aluli: törvényes fiú: 3, leány: 4, törvénytelen fiú: 0, leány: 0; 7 éven felüli fiú: 7, nő: 4. — Összesen: 18.

E szerint a születés a halálozást nem mulja felül.

Elhaltak: Balog Mária Sarolta, r. k. 16 hónapos, Széchenyi-utca, 69 sz. — Özv. Modriczki Istvánné, Falvai Teréz, r. k. 87 éves, Sarló-utca 37 sz. — Laczko Antal, r. k. önálló cipész 73 éves, Szt.-György kórház. — Németh Lajos, ág. h. ov. 5 éves, Széchenyi-utca 62 sz. — Lánckzi István János, r. k. 16 hónapos, Sár-utca 22 sz. — Baranyi Margit, r. k. 16 éves, Rác-utca 37 sz. — Dr. Kőrössi Ferencné Kuncz Terézia özvegy r. k. 79 éves, Szent-István-utca 8 sz. — Nikolits Kálmán Károly, r. k. 6 hónapos, Sarló-utca 27 sz. — Müller József, r. k. 17 éves, Szeder-utca 79 sz. — Vajta Ferenc, r. k. 18 éves, Ósz-utca 16 sz. — Weisz Mária, izr. 2 éves, Zámoly-utca 50 sz. — Tóth Istvánné, Sümegi Anna, r. k. 24 éves, Szt.-György kórház. — Lits Anna, r. k. 1 éves, Öreg-utca 74 sz. — Lurja Ádám, izr. 64 éves, Háltér 17 sz. — Czifrusz Julianna, r. k. 50 éves, Kert-utca 12 sz. — Moder Mihály r. k. 51 éves, Kecskeméti-utca 9 sz. — Lechner József r. k. 55 éves, Széchenyi-utca 15 sz. — Müller Lajos, r. k. 30 éves, Gözmalom-utca 4 sz.

Kihirdetés.

Divisch János József, önálló bádogos és Virág Berta Székesfehérvár. — Szeidel István önálló cipész és Kántor Anna Székesfehérvár. — Král Ignác kőműves-szolgáltató és Treisinger Mária Székesfehérvár. — Hegyi József földm. napsz. és Máhr Terézia Székesfehérvár. — Albrecht János önálló sütő és Kovács Terézia Székesfehérvár.

Gerenday Gyula

vászon, fehérnemű, rűfös és rövid-
áru üzlete
Székesfehérvár, Nádor-utca.

Tetemesen leszállított árak!

Ajánlja hazai gyárműny vászon, asztal-nemű, valódi rumburgi és szilvizi kézi szőtt vászon és ágyhuzatokra szolgáló damaszt és kanavász árakat. Schroll Benedek pamut vászon és aifon áruraktára. Legdivatosabb férfi ingek, gallérok, kényes és nyakkendő. Kelengyéhez szükséges és megfelelő női fehérnemű és kék ágynemű. Mérték utáni megrendelésre bármely fehérnemű gyorsan és pontosan elkészíttetik. Csecsemők részére készítenek ingeszköt, szövet és kötött ujjas hosszuparna, pólya-kötő, bűcső és kocsitakarók, gumilepedő, szalag, csokor. Szövet ág- és asztaltartók, csipke és szövet és selyem paplanok. Divatos ruha szövetek, Cosmanosi mezek, Cosmanosi mezek, Szalag, csipke, fűzők, divatos övek, vállfűző, esernyők. Nagy választék kegyű és harinyából. Lüzter és mosható kötények.

Nyílttér.)*

Arnheim S. I.

cs. és kir. udvari szállító
pénzszekrény és tresorgyár.

BUDAPEST

Gyár: V. Árboc-utca 3. (váci-ut mentén.)
Mintaraktár: V. Erzsébet tér 17.

Pénzszekrények, páncélszekrények,
okmányszekrények, páncélszobák.
Safe Depositok.

HITELLEVELEKET

minden külföldi városra, gyógy- és üdülő-
helyre legelőnyösebb feltételek mellet kiállít a

Pesti Magyar Kereskedelmi
Bank Budapesten.

Az intézet a banküzletet és vagyonkezelést
illető minden felvilágosítást készséggel nyújt.

4-3

*) E rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget
a Szerk

Hirdetések

jutányos áron felvétetnek
a kiadóhivatalban.

HIRDETMÉNY.

A székesfehérvári kereskedelmi bank üzleti működése körébe törlesztéses jelzálog-kölcsönök nyújtását felvéve, ez irányban ajánlja szolgálatait a t. ház- és földbirtokosoknak.

A kölcsönök törlesztése 20, 30, 35, 40 vagy 50 év alatt, 4 egész és 36 századrész százaléknyi kamatot, megállapodás szerinti mérsékelt kezelési díjat és a törlesztő-összeget tartalmazó állandó változatlan annuitással történik, mely két egyenlő, előzetes félévi részletben fizetendő.

A kölcsönök legkisebb összege 2000 korona.

A fél kölcsönkérelmet szóval vagy írásban terjesztheti elő. A kérelemnek tartalmaznia kell a kölcsönkérő nevét, polgári állását, pontos lakcímét, a kért köl-

csönösszeget s a felajánlott jelzálog megjelölését.

A kérelemhez csatolandó: a vonatkozó telekkönyvi hiteles másolatok, földbirtoknál hitelesített kataszteri birtokívek, ház- és földhiteles házbérvédelmi kimutató és tüzkárbiztosítási bárca. Mellékelhető az ingatlan szerzésére vonatkozó, továbbá minden egyéb okmány, mely a jelzálog értékére tájékoztatást nyújthat.

Az intézet úgy a jelzálog értekelésénél mint a kölcsön feltételeinek megállapításánál a legnagyobb előzékenységgel jár el, s mindent elkövet a hitelkeresők méltányos igényeinek kielégítésére.

Székesfehérvár, 1905. április hó 28-án.

A székesfehérvári
kereskedelmi bank igazgatósága.

GAZDAK BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZETE.

Elfogad a legméltányosabb föltételek és díjak mellett
tűz-, jég- és életbiztosításokat.

A kartelben álló részvény-társulatokkal szemben a
versenyt egyedül a Szövetkezet fejté ki, érdeke
tehát a gazdaközönségnek, hogy azt támogassa.

Képviselőség minden községben.

SZÉKESFEHÉRVÁROTT: NÁDOR-UTCA 11. SZ.

3024

52--11

* * Benzinmotorok, Gőzcseplőkészletek * *
Aratógépek és egyéb Mezőgazdasági gépek

legújabb szerkezetben és legjobb kivitelben kaphatók

A MAGYAR KIR. ÁLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK
VEZÉRÜGNÖKSÉGÉNÉL

BUDAPEST, V., VACI-KÖRÚT 32.

2996

Arjegyzéket és költségvetést kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.

5-3

Első cs. és kir. osztrák-magyar kizárólag szabad. viharmentes

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYAR
Kronsteiner Karoly
Bécs, III., Hauptstr. 120., saját házában.

Kívánatra ingyen próba, mintakönyv prospektus.

Kronsteiner-féle új zománc. Homlokzat-festéke hatós. védve.
Ötven különböző minta, vízzel keverhető, mosható, viharmentes, tűzálló,
zománczott, csak egyszerű mázolás. Jobb mint az olajfesték. Évek
során szállítja cs. és kir. uradalmak, katonai- és civilintézeteknek, vasutak-
nak stb. Minden résztvevő kiállításon első díjjal jutalmazva. Legolcsóbb
festék homlokzatokra, belterületre, különösen iskolák, kórházak, temp-
lomok, kaszárnyákhoz stb. és mindenféle más tárgyhoz. Egy négyzetméter
ára 2½ kr. Meglepő eredmény. Homlokzat-festék, viharmentes, mész-
ben oldható, 49 minta olajfestékkel azonos. Kgr.-ja 12 kr.-tól följebb.

Előrendül szabó-
üzlet, anél is inkább,
mert szabásza a kitűnő szabású-
ról méltán híres: Szirkovics András.
TÜGL LAJOS főfeszabó
Készít mindenféle polgári öltöny-
szereket, kommutatka is. (a postai szemben)
Készít mindenféle katonai egyen-
ruhákat és liberált a legúj-
tányosabb árban.
2977 52-46

Elsőrangú bútörizlet.
Van szerencsém a n. é. helybeli és
vidéki közönség becses tudomására hozni,
hogy saját műhelyemben készült asztalos
munkákból raktárt tartok a
Kórház-utca 4. sz. alatt (saját ház).
Raktáron vannak: úri-, háló-, ebédlő-,
szalon-, előszoba- és konyha-butorok a leg-
szolidabb kivitelben, melyeknek jóminőség-
géért felelősséget vállalok.
Főelvem odairányul, hogy ezen szak-
mában előforduló silány gyári munkák
által félrevezetett közönség helyben talál-
jon szolidan készült butorokat.
Elvállalok továbbá minta és rajz szer-
int választott butorok készítését bármily
kivitelben, ugyszintén, mindennemű aszta-
los munkákat jutányos áron.
Raktáromat a n. é. helybeli és vidéki
közönség b. figyelmébe ajánlom.
Kiváló tisztelettel
NYARI GÁBOR,
52-44 épület- és bútör-asztalos. 2979

Értesítés.
Értesitem a n. é. közönséget, hogy
24 év óta fennálló
mázoló műhelyemet
magnagyobítottam és bármilyen szoba,
cim és cimer festészeti munkák készítését
elvégezem.
Szobák, termek, templomok és oltárok,
valamint bádofestészeti munkákat a leg-
divatosabb kivitelben, tisztán, a legolcsóbb
áron készítek.
A t. közönség további szives pártfo-
gását kérve,
kiváló tisztelettel
GERLITSJÓZSEF
szoba, cimfestő és mázoló 20-5
JÓKAI-UTCA 2. SZÁM.
Jó házból való fiu tanulóknak felvétetik.

Óriási szerencse Töröknel!
Felülmúlhatlan az a szerencse, mely bankházunknak kedvez.
Rövid idő alatt 19 millió koronánál több nye-
reményt fizettünk ki nagyrabecsült vevőinknek; egyedül az utóbbi 6 hónapban a 2 legna-
gyobb nyereményt, és pedig:
a **602.000** koronás nagy jutalmat a 98924 sz. sorsjegyre,
a **400.000** koronás legnagyobb főnyereményt a 83451. sz. sorsjegyre,
továbbá 100.000, 80.000, 70.000, 60.000, 25.000, 20.000,
több 15.000, 10.000 koronás és ezeken kívül még sok egyéb nagy nyereményt.
Ennélfogva ajánljuk, hogy a legközelebb megkezdődő, a világ legesélydúsabb osztálysors-
játékában vegyen részt és rendeljen nálunk egy szerencsesorsjegyet.
A most kezdődő 16. **110.000** sorsjegyre **55.000** pénznyeremény jut és
magyar osztálysorsjátékban ismét **55.000** összesen
14 millió 459.000 korona hatalmas összeget sorsolnak ki.

Mindenki keresse nevét! Mindenki kísérelje meg szerencsésjét
azon számmal, mely neve avagy csa-
ládtagjainak neve mellett áll.
(melyet a. b. c. sorrendben megtalálhat).

Ádám	982	Cecília	85156	Gellert	72680	Janos	82957	Manó	85259	Salamon	2895
Adél	4143	Celestin	63519	Gereben	82549	Jenő	89345	Marcel	2881	Samu	7979
Adolf	12802	Daniel	3778	Gergely	88216	Jolán	2877	Margit	2980	Sándor	17766
Agócs	23422	David	8637	Geza	2787	Józsa	7250	Mária	17707	Sári	29519
Agnes	22511	Dezso	12326	Gizella	5619	Jozsa	13230	Márkus	22014	Sarolta	24029
Agoston	24232	Dezso	20983	Gusztáv	13151	József	21482	Martha	24004	Sebestyén	24289
Aladár	28118	Domokos	23006	György	21145	Judit	21095	Marton	24274	Simon	40746
Albert	44369	Dora	23288	Gyöző	23018	Juliska	24524	Matild	40705	Szerény	57716
Alfred	50119	Dorotea	25429	Gyula	24268	Kálmán	48482	Matyas	56598	Taksony	53575
Almos	72613	Editta	26319	Hedwig	29653	Karolin	46572	Melánia	53461	Tamas	80973
Amália	82411	Ede	59159	Helena	56525	Karoly	49504	Menyhért	40019	Tassiló	80222
Ambrus	83145	Edwin	72672	Henriette	59167	Katinka	72645	Mihály	83066	Terras	83480
Andor	83305	Elek	82846	Henrik	72633	Kazmer	82969	Miklos	85273	Tibor	2988
Andras	490	Elemer	83161	Herman	82954	Kelemen	82216	Miksa	4280	Tihomár	501
Anna	1948	Emil	83220	Hermína	82217	Klara	2878	Milan	728	Timon	14652
Antal	12417	Enno	3781	Ilida	3799	Klotild	7268	Mor	17328	Tivadár	22027
Aranza	20828	Endre	5641	Hubert	5811	Kornel	18483	Moric	22016	Tobias	24018
Armand	22513	Erno	12333	Hugo	13154	Kornelle	22902	Nándor	17013	Urban	24295
Arnold	24248	Ernosztin	21142	Humbert	21117	Kristóf	23907	Narcisz	34279	Valeria	40789
Arpad	28628	Erwin	23007	Isolyka	20077	Krisztina	22065	Olga	40751	Vaszl	54018
Arthur	44859	Eva	24259	Istoka	23271	Lajos	40188	Oliver	52098	Vendel	59546
Aurél	80149	Erzsébet	29336	Ignac	29647	László	56678	Orban	59566	Viktor	80971
Artlla	78815	Estor	56471	Illa	86552	Laura	69032	Oszkár	84158	Viktoria	33014
Bálint	82825	Etel	59163	Illa	56168	Lazar	79052	Otto	8506	Vilhelm	32729
Bálint	83185	Fabian	72225	Ilna	72639	Lenart	82402	Ódón	82521	Vilma	2990
Barnabás	83311	Felix	82347	Ilna	82465	Lenke	82245	Pál	2992	Vilmos	4615
Bála	44319	Ferdinand	82916	Imre	32426	Lazar	2879	Paula	7900	Vincz	14653
Benedek	8409	Feranc	88581	Ince	2576	Leonia	2278	Petronella	17740	Virgil	22049
Bernát	18224	Flóra	379	Ipoly	6432	Lidia	17350	Peter	22017	Zoltan	11014
Berta	29978	Francia	5612	Iren	1822	Lipót	23009	Piroska	31017	Zsigmond	2516
Bertala	22923	Fride	12353	Irina	2148	Lórant	23140	Pista	24298	Zsófia	42376
Bianka	24254	Frigyes	21144	István	23092	Lothar	24273	E.rael	40732	Zsuzsanna	85021
Bodog	23896	Fülöp	23009	Izabella	24254	Luzine	40702	Perina	5736		
Bogdár	43719	Gábor	23068	Iszabella	40163	Ludmilla	24667	Róbert	80639		
Borbála	59145	Gábrilla	29541	Ivan	56336	Luza	5956	Róbert	80639		
Boriiska	72618	Gáspár	56511	Jakab	59204	Malvin	7413	Roziska	83020		
Brunó	82843	Geodon	59163	Janka	72641	Manfred	82925	Rudolf	83226		

Legnagyobb nyeremény esetleg 1.000.000 korona.
Továbbá 1 jutalom 600.000, 1 nyer. 400.000, 200.000, 2 á 100.000, 1 á 90.000, 2 á 80.000,
1 á 70.000, 2 á 60.000, 1 á 50.000, 40.000, 5 á 30.000, 3 á 25.000, 8 á 20.000, 8 á
15.000, 36 á 10.000 és még sok egyéb nyeremény.
Az I. osztályú sorsjegyek tervszerű árai:
1/8 eredeti sorsjegy frt. —.75 vagy kor. 1.50; 1/4 eredeti sorsjegy frt. 1.50 vagy kor. 3. —
1/2 " " " 3. — " " 6. —; 1/1 " " " 6. — " " 12. —
A sorsjegyeket utánvétllyel vagy az összeg előzetes beklüldése ellenében küldjük.
Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket fenti eredeti szerencsesorsjegyekre kérünk
azonnal de legkésőbb
I. é. május hó 25-ig
bizalommal hozzánk beklüdeni, miután ezen szerencseszámok gyorsan elfognak.
Török A. és Tsa
bankháza Budapest.
Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték-üzlete.
Főurudánk osztálysorsjáték-üzletei:
Központ: Teréz-körut 46/a. I. fiók: Váci-körut 4/a.
II. fiók: Múzeum-körut 11/a. III. fiók: Erzsébet-körut 54/a.

Legelegánsabb cipők
készülnek Csúcs István kitűnő hírnevű cipész műhelyében.
Pompás választékot tartok mindennemű lábbeliekből, mely-
eknek kitűnő minőség-ért felelősséget vállalok. Leghír-
vesebb angol cipőkréme és cipőfenyázak. Raktár Székes-
fehérvár, Nádor-utca (Eisenbart óras mellett.) 52-47